

СТАНОВИЩЕ
на дисертационен труд
за придобиване на научна и образователна степен „Доктор“

Становището е изготвено от: доц. д-р Данка Щерева Николова, в качеството на член на
научното жури, съгласно Заповед № РД-38-222/ 28.04.2023г на Ректора на
Софийски Университет „Св. Кл . Охридски“

Област на висше образование: Педагогически науки.

Професионално управление : 1.2. Педагогика.

Докторска програма : Специална педагогика.

Университет: Софийски Университет „Св. Кл . Охридски“.

Факултет: Факултет по науки за образованието и изкуствата.

Име на докторанта : Панайотис -Христос Константинос Трихас

**Тема на дисертационния труд: Обучение по математика на ученици с
лека умствена изостаналост в гимназиален етап на обучение**

Биографично представяне на кандидата

През 2008 г. Панайотис-Христос Константинос Трихас завършва своята бакалавърска степен по математика в Солунски Университет „Аристотел” , Гърция. В годините от 2014 до момента той работи като учител по математика на възрастни и ученици със СОП в различни училища в Гърция, в градовете: Едеса , Джаница , Синдус , Фустани, Яница, Александрия и др. През 2010 г. получава сертификат за лиценз за специално образование от Университета на Македония в Солун. В периода 2012-2022 г. завършва три магистърски програми и получава диплома за магистър по:

- Специални нужди и приобщаващо образование - от Университета на Съндърланд (Обединеното Кралство) – 2012 г.;
- Управление и организация на образователни звена - от Международен гръцки университет гр. Солун – 2019 г.;
- Образование за възрастни - от Гръцки отворен университет гр. Патра – 2022 г.

Биографичната справка ясно доказва насочеността на докторанта към научна област математика и неговия интерес към реалното приложение на математическите знания в образователната практика на възрастни и ученици със СОП, лека умствена изостаналост.

Актуалност на проблематиката

Можем да твърдим, че днес липсват достатъчно изследвания и публикации, касаещи математическите знания и умения на учениците с лека умствена изостаналост в гимназиален курс на обучение. Още повече липсва информация за подходящи и стратегии в преподаването на тази сложна наука, насочено към споменития по-горе контингент ученици. В този смисъл темата на дисертационния труд е актуална и съвременна, а добавените изследователски въпроси в нея са навременни и иновативни. Темата на дисертацията е пряко свързана с професионалните компетенции и професионалните търсения на докторанта.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Предложеният за рецензиране труд е с общ обем от 207 стандартни страници и включва въведение, пет глави, заключение и библиография от 49 източника на латиница.

Уводът съдържа кратка, но компетентна обосновка на термина „обучение по математика“. Авторът го разглежда като практики за учение и преподаване на тази област от знание, чието съдържание, обект и цел е усвояването на математически знания „на различни нива и в различни форми“.

Първа глава е посветена на същността на математическото образование, на съществуващите различни теоретични подходи, базирани на философските идеи на бихевиоризма и конструктивизма. Тук специален акцент се поставя върху социокултурните фактори, влияещи върху процеса на изучаване на математиката. Докторантът разглежда концепциите на Лев Виготски, Жан Лева и Венгер за умственото изграждане на личността, за ученето като социален феномен. Отделено е подобяващо място на теоретични концепции на съвременни автори в периода 1985-2019 г. за изучаването и методиката на преподаване на математически науки. Глава 1.3 разглежда концептуалната същност на математиката като научна област, като авторът прави логична връзка с глава 1.4, която е посветена на ролята на учителя, разглежда се системата, организацията и начините за преподаване на математиката. Извежда се теорията за т.нар. „професионална идентичност“ на учителя. В тази глава докторантът показва уменията си за разсъждения, обобщения и теоретичен анализ на източниците.

Във втората глава е представена характеристика на умствената изостаналост като терминология. Авторът описва съществуващите степени на умствената изостаналост и проявата на ярки дефицити в областта на учебния процес и социалния живот на хората с това нарушение. Като дългогодишен учител по математика, докторантът точно и ясно конструира основните цели, свързани с обучението на учениците с лека степен на умствена изостаналост, а именно: адаптивност, изразяваща се в подбора на „техники и стратегии, инструменти и материали“, както и оптимизиране на климата в образователната среда, респективно гимназиален курс на обучение.

Авторът прави естествена и логична връзка с третата глава на дисертационния труд, посветена на спецификата на обучението на учениците с лека умствена изостаналост. Цитирайки публикациите на научни изследователи, той успява да конкретизира и опише основните обучителни затруднения на учениците със СОП (лека и умерена умствена изостаналост). Докторантът поставя и акцент върху структурирането на образователните програми, които да помогнат за адаптивното поведение и придобиване на функционални умения в социалната среда и автономния живот на учениците със споменатото нарушение. Той дава и ясна характеристика на термина „функционална математика“, който се отнася за усвояване на най-основните математически умения, необходими в ежедневието. Надграждането на математическите знания е процес, който изисква търпение, педагогически такт и необходимата подготовка от „традиционни и нетрадиционни материали, средства и подходи“. В последното авторът е убеден, в резултат от своя натрупан педагогически опит.

Четвърта глава представлява общ преглед на теоретичните концепции за усвояването на различни области от математиката от ученици с интелектуални затруднения. Хронологично подредените и цитирани чуждестранни изследвания от докторанта обхващат периода 1991-2013 г. От направения задълбочен обзор Панайотис Трихас логично стига до важни изводи за особеностите в преподаването на математика на учениците с лека степен на интелектуална недостатъчност, а именно:

- за използването на компютърни програмни продукти, когнитивни карти, анимационни ефекти и филми;
- за ролята на учителя в подготовката на специфични индивидуални образователни програми, засягащи основните области на математиката.

В глава пета са представени и анализирани резултати от изследването. То е добре планирано и организирано, а процедурата е описана професионално, обективно и точно (от стр. 89-197). Извадката е завидно голяма и се състои от 100 учители в Гърция, преподаващи математика на ученици с лека умствена изостаналост. Използван е методът на анкетното изследване с въпросник, състоящ се от 21 въпроса. Ще отбележа, че те са ясно формулирани и конкретно насочени към методите на педагогическо взаимодействие с обучаемите в процеса на преподаване по математика. Категорично считам, че използваната методика е адекватна на поставените цел и задачи. За анализ на данните се използва статистически пакет SPSS v.25. , както и тестът Хи-квадрат и Кростабулационен анализ. Добре оформените 56 таблици дават точна представа за получените отговори, а направеният анализ показва, че получените резултати са статистически значими, което означава, че използваните техники на преподаване са ефективни и адекватни в процеса на обучение по математика на учениците с лека степен на умствена изостаналост. Направените изводи са кратки, но лаконично, точно и ясно обосновани. Те отчитат ефективността на използваните техники от анкетираните на 100 учители по математика от Гърция.

Научнотеоретични и практико-приложни приноси

1. Реализиран е теоретичен преглед на съществуващите концепции, подходи и методи в процеса на обучение по математика, насочен към учениците с лека степен на умствена изостаналост в гимназиален курс. В този смисъл дисертацията има и интердисциплинарен характер, който обхваща две сфери – методика на математиката и специална педагогика (отнася се до проблемите на обучението на учениците с умствена изостаналост).

2. Проведеното изследване е многообхватно, с участието на 100 учители по математика от Гърция.

3. Цялостната процедура на изследването включва добре конструиран въпросник, както и качественият анализ на резултатите е подложен на адекватна статистическа обработка.

Автореферат

Авторефератът е разработен върху 65 страници и представя точно и правомерно всички глави на разработената дисертация. Спазени са основните изисквания за оформяне и структура на автореферат, но липсват изведени приносни моменти.

Публикации по темата на дисертацията

Научните публикации, които представя докторантът Панайотис Трихас са пет на брой - периодът е от 2019 г. до 2022 г. Четири от тях са публикувани в сборниците: „Образование и изкуство: Традиции и перспективи”, Университетско издателство „Св. Кл . Охридски”. Публикацията от 2019 г. е в съавторство с научен ръководител проф. дпн М. Замфиров. Петата публикация (2022 г.) е издадена в Европейски журнал за образователни науки. Всички публикации са тематично свързани с дисертационния труд и представляват отделни етапи от работата на докторанта. Като брой и съдържание те отговарят на изискванията за допускане на автора до публична защита.

Лични впечатления

Нямам лични впечатления от докторанта Панайотис-Христос Трихас

Бележки, препоръки и въпроси

Моите бележки са насочени към окончателното оформяне и представяне на автореферата и дисертацията.

В структурата на дисертацията и автореферата липсват отделно изведени приносни моменти от докторанта.

Считам за необходимо да отбележа, че трябва да се прояви по-голяма прецизност и точност в превода на автореферата от английски на български език. Има наличие на доста неясни ,смысловы фрази.

ВЪПРОСИ:

1. Какво точно имате предвид като използвате понятията „надзорни материали“ и „ранни организири“?
2. На базата на вашия професионален опит споделете: какви софтуерни продукти използвате и в кои области на математиката, за да подпомогнете учениците с лека степен на умствена изостаналост при възприемане на конкретния учебен материал.

Заклучение

Представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Кл . Охридски“. Трудът е добре структуриран, а представените теоретични анализи и методологията на изследването отговарят на специфичните изисквания за разработка на научен труд на Катедрата по „Специална педагогика“ във ФНОИ. Те демонстрират личен интерес и професионална ангажираност на докторанта към темата.

Давам своята положителна оценка на обсъждания труд, на представените автореферат и обобщени изводи.

Всичко описано, в моето състояние ми дава основание да предложа на *УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ ДА ПРИСЪДИ НА ПАНАЙОТИС-ХРИСТОС КОНСТАНТИНОС ТРИХАС ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“*, в област на висше образование Педагогика, професионално направление Педагогически науки, Докторска програма „Специална педагогика“.

15.06.2023 г.
София

Автор на становището:.....